

Európska
komisia

EURÓPSKY SOCIÁLNY FOND

Podpora vzdelávania a odbornej prípravy: 2014 – 2018

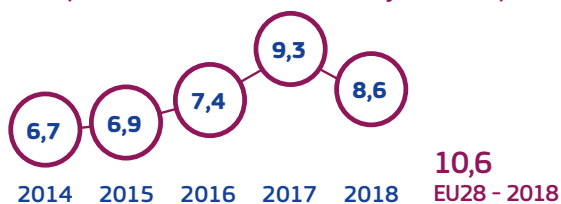
SLOVAKIA

ZHRNUTIE

Financovanie z ESF v rámci tematického cieľa 10 sa používa na podporu vzdelania, školení a odbornej prípravy, ako aj zručností a celoživotného vzdelávania. Na Slovensku bolo na takéto operácie pridelených vyše 348 miliónov eur, pričom do konca roka 2018 sa uskutočnilo 101-780 účastí. V tomto prehľade sú zhrnuté hlavné opatrenia, výstupy, výsledky a dosiaľ nadobudnuté skúsenosti pri využívaní tohto financovania na Slovensku.

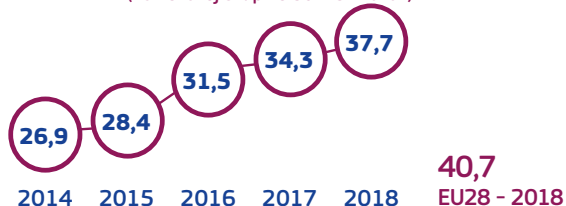
SOCIÁLNO-EKONOMICKÉ SÚVISLOSTI A PROBLÉMY

Miera predčasného ukončenia školskej dochádzky (%)

- Slovensko si udržiava pomerne **nízkú mieru predčasného ukončenia školskej dochádzky** na vnútroštátnej úrovni, čím dosahuje cieľovú mieru EÚ na úrovni 10 % alebo menej. Uvedená miera však v posledných rokoch narastá, čo je opačný trend než trend EÚ. Pravdepodobnosť predčasného ukončenia štúdia je o niečo vyššia u žien ako u mužov. Vzdelávanie a odbornú prípravu s vyššou pravdepodobnosťou predčasne ukončujú žiaci zo sociálne znevýhodnených prostredí, osobitne sa to týka rómskych detí. Existujú tiež veľké regionálne rozdiely medzi východom a západom krajiny.

Miera dosiahnutia terciárneho vzdelania (%)
(vo vekovej skupine 30 – 34 rokov)

- Výsledky OECD PISA naznačujú, že **podiel študentov dosahujúcich slabé výsledky** v čítaní, matematike a prírodných vedách je vyšší než priemer v EÚ (20,1 % v porovnaní s 12,3 % v roku 2015).
- **Miera dosiahnutia terciárneho vzdelania** v posledných rokoch stále rástla a v roku 2018 bola tesne pod priemerom EÚ28. Ženy majú významne vyššiu mieru dosiahnutia tohto stupňa vzdelania než muži (44,6 % v porovnaní s 31,1 % v roku 2018). Inštitúcie terciárneho vzdelávania však majú zvyčajne nízku kvalitu a úroveň internacionalizácie je nízka.

Miera účasti dospelých vo veku 25 – 64 rokov na vzdelávaní a odbornej príprave (%) (posledné 4 týždne)

- **Systém vzdelávania a odbornej prípravy dostatočne nezodpovedá požiadavkám trhu práce.** Napríklad väčšina študentov, ktorí navštevujú sekundárne a terciárne vzdelávacie inštitúcie, študuje spoločenské a humanitné vedy, trh práce ale vyžaduje viac technických zručností. Na naplnenie potrieb trhu práce treba viac relevantného odborného vzdelávania a prípravy (OVP).
- Úroveň kvalifikácie pracovnej sily je ovplyvnená obmedzenou **mierou účasti dospeljej populácie na vzdelávaní a odbornej príprave** (4 % v roku 2018) a nízkou kvalitou a obsahom dostupných programov.

VYSVETLIVKY

ESF Európsky sociálny fond

T010 tematický cieľ 10

OP operačný program

IP investičná priorita

* Údaje predstavujú situáciu týkajúcu sa operácií ESF v rámci tematického cieľa 10 a jeho štyroch investičných priorít (IP) na programové obdobie 2014 – 2020 realizovaných do konca roka 2018, ako boli oznámené 1. októbra 2019. V mnohých prípadoch operácie ešte nie sú v tomto štádiu dokončené alebo sa len nedávno začali.

* Keďže jedna osoba sa mohla časom zúčastniť na viac ako jednej operácii ESF, uvádza sa počet účastí. Tieto údaje nezahŕňajú technickú pomoc.

* Ak sa súčet účastníkov rozdelených podľa postavenia v zamestnaní, veku a úrovne vzdelania nerovná 100 %, znamená to, že v niektorých OP nebolo možné zahrnúť charakteristiku radu účastníkov.

OPATRENIA A PRIORITY ESF NA SLOVENSKU

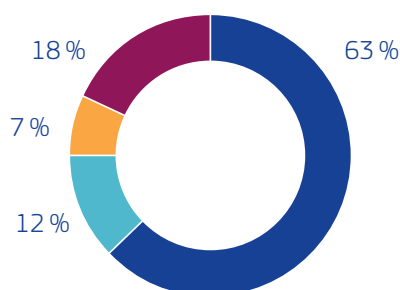
- ▶ V **operačnom programe Ľudské zdroje** sú vymedzené tieto ciele a stratégie súvisiace s tematickým cieľom 10 (TO10):
 - ▶ zvyšovanie významu trhu práce v oblasti systémov vzdelávania a odbornej prípravy prostredníctvom **intenzívnejšieho zapojenia zamestnávateľov** do tvorby a inovácie učebných plánov a do partnerstiev medzi poskytovateľmi vzdelávania a zamestnávateľmi,
 - ▶ **zlepšenie kvality primárneho vzdelávania** s cieľom znížiť mieru predčasného ukončenia školskej dochádzky pod 6 % a riešiť nedostatok asistentov učiteľov a odborných zamestnancov pôsobiach priamo v školách,
 - ▶ **zlepšenie prístupu ku kvalitnému inkluzívnemu vzdelávaniu** na všetkých stupňoch škôl a zohľadnenie potrieb študentov posilnením spolupráce školy a rodičov,
 - ▶ zlepšenie kvality, efektívnosti a prístupu k **terciárnemu a ekvivalentnému vzdelávaniu**.

16 % z celkových finančných prostriedkov ESF¹...

€348 741 004

...je pridelených na tieto investičné priority v rámci TO10: **predčasné ukončenie školskej dochádzky (63 %), prístup ku kvalitnému terciárnemu a ekvivalentnému vzdelávaniu (12 %), rozšírenie prístupu k celoživotnému vzdelávaniu (7 %) a zvýšenie významu trhu práce v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy (18 %).**

Pridelenie finančných prostriedkov z ESF v rámci TO10

- Zníženie a prevencia predčasného ukončenia školskej dochádzky – IP10.i
- Zlepšenie kvality a prístupu k terciárnemu vzdelávaniu – IP10.ii
- Rozšírenie prístupu k celoživotnému vzdelávaniu – IP10.iii
- Zvýšenie významu trhu práce v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy – IP10.iv

SÚČASNÝ STAV

V roku 2018 bolo v rámci TO10 pridelených 31 % zdrojov, z čoho sa vyčerpalo 6 %.

Celkový počet účastí na operáciách TO10 do konca roku 2018:

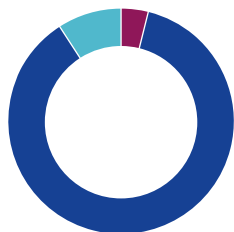
101 780

- ▶ **92 420** účastí na operáciách na zníženie a prevenciu predčasného ukončenia školskej dochádzky
- ▶ **1 265** participations účastí na operáciách na zlepšenie kvality a prístupu k terciárnemu a ekvivalentnému vzdelávaniu
- ▶ **3 174** účastí na operáciách na rozšírenie prístupu k celoživotnému vzdelávaniu
- ▶ **4 921** účastí na operáciách na zvýšenie významu trhu práce v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy

¹ Zahŕňa finančné prostriedky len z EÚ a spolufinancovanie členského štátu.

PROFILY ÚČASTNÍKOV PRI PRIJÍMANÍ PODPORY

Postavenie v zamestnaní

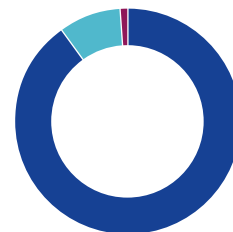
4 % (4 007) nezamestnaní
88 % (89 147) neaktívni²
9 % (8 626) zamestnaní

Pohlavie

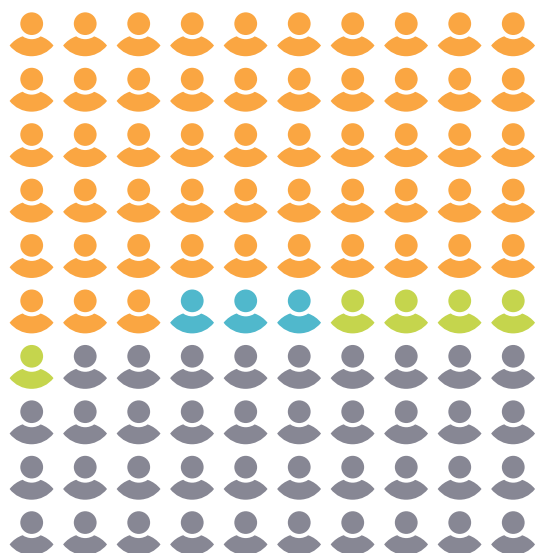

48 % ženy
52 % muži

Vek

90 % (91 469) < 25 rokov
9 % (9 335) 25 – 54 rokov
1 % (976) > 54 rokov

53% primárne (ISCED 1) alebo nižšie sekundárne (ISCED 2) vzdelanie³
3% vyššie sekundárne (ISCED 3) alebo postsekundárne vzdelanie (ISCED 4)
5% terciárne vzdelanie (ISCED 5 – 8)
40% žiadne vzdelanie (žiadna úroveň ISCED)

10 518
migranti

8 303
ostatní znevýhodnení

3 862
účastníci so zdravotným postihnutím

83
bezdomovci

Doterajšie kľúčové úspechy činností v rámci ESF TO10 na Slovensku zahŕňajú⁴:

- ▶ Doteraz bolo dosiahnutých **3 564** úspešných výsledkov na základe účasti na činnosti financovanej v rámci ESF TO10, z čoho:
 - ▶ **17** neaktívnych účastníkov sa ďalej zapojilo do hľadania práce
 - ▶ **552** účastníkov začalo so vzdelávaním alebo odbornou prípravou
 - ▶ **1** účastník získal kvalifikáciu
 - ▶ **2 994** účastníkov po ukončení nastúpilo do zamestnania
- ▶ Miera čerpania na projekty TO10 je veľmi nízka, na úrovni 6 %. Väčšina ukazovateľov výsledkov nedosahuje cieľové hodnoty. Niektoré ciele však boli dosiahnuté:
 - ▶ Bolo dohodnutých 32 partnerstiev medzi zamestnávateľmi a poskytovateľmi celoživotného vzdelávania, čo značne presahuje cieľový počet 14 (229 % cieľovej hodnoty). Malo by to prispieť k zlepšeniu miery účasti na celoživotnom vzdelávaní v budúcnosti.
 - ▶ 614 škôl sa zapojilo do činností podporujúcich inkluzívne vzdelávanie, čo presahuje cieľový počet 500.
 - ▶ 25 655 žiakov s osobitnými vzdelávacími potrebami bolo zapojených do činností zameraných na podporu modelu inkluzívneho vzdelávania, čo presahuje cieľový počet 22 000.
 - ▶ Podiel účastníkov bez vzdelania (žiadna úroveň ISCED) je veľmi vysoký, na úrovni 40 %. Poukazuje to na dobrú úroveň kontaktu s kľúčovou cieľovou populáciou v krajine.

² Neaktívna populácia môže zahŕňať napríklad predškôľakov, školákov, študentov, dôchodcov a ženy alebo mužov v domácnosti za predpokladu, že nepracujú, sú práceneschopní ani si nehľadajú prácu.

³ ISCED je referenčná klasifikácia OSN pre organizovanie vzdelávacích programov a príslušných kvalifikácií podľa úrovni vzdelávania a odborov.

⁴ Údaje o účastníkoch sa zbierajú pri začatí operácie. Údaje o výsledkoch sa zbierajú na konci operácie alebo aj neskôr. Vzhľadom na tento časový interval by sa tieto dva súbory údajov (o účastníkoch a výsledkoch) nemali priamo porovnávať.

DOSIAL' NADOBUDNUTÉ SKÚSENOSTI

► Problémy s monitorovaním a hodnotením

Nedostatok aktuálnych informácií v systéme ústrednej štátnej správy pre riadenie operácií a údajov ITMS2014+ bráni účinnému monitorovaniu a hodnoteniu operácií ESF.

► Nedostatočné zameranie na regionálne rozdiely

V úrovni vzdelávania existujú v rôznych regiónoch Slovenska jasné rozdiely, ktoré nie sú dostatočne zohľadnené pri prideľovaní finančných prostriedkov z ESF. Školy a študentov s najlepšimi výsledkami má hlavné mesto Bratislava a okolitý región, kým regióny na východe krajiny dosahujú horšie výsledky.

► Flexibilita a komunikácia

Vláda reagovala na nízke využívanie finančných prostriedkov z ESF v operáciách týkajúcich vzdelávania, a to zintenzívnením svojej komunikácie so zainteresovanými stranami s cieľom vysvetliť procesy podávania žiadostí o financovanie z ESF a ciele výziev na predkladanie návrhov. Aj riadiaci orgán ESF prejavil flexibilitu vo svojich administratívnych procesoch s cieľom podporiť príjemcov v prebiehajúcich operáciách ESF.

► Podpora rómskej populácie

Rómovia na Slovensku často žijú v izolovaných a marginalizovaných osadách s výrazným nedostatkom základnej infraštruktúry. Čelia nedostatočnej stimulácii vo veku formovania osobnosti, čo vedie k nízkej úrovni vzdelania a neskôr k nezamestnanosti. V posledných rokoch sa z ESF financovalo mnoho operácií s cieľom riešiť problémy, ktorým čelí rómska komunita, ale vzdelávacie štatistiky poukazujú na neustálu potrebu takýchto operácií.

► Vzdelávanie učiteľov

Operácie ESF sú zamerané na zlepšenie obsahu, rozsahu a metodiky používaných pri vzdelávaní učiteľov na Slovensku a na lepšiu prípravu učiteľov pre reálne školské prostredie. Financovanie z ESF sa používa najmä na poskytovanie lepšieho kontinuálneho profesijného rozvoja.

PRÍKLADY PROJEKTOV

► Škola otvorená všetkým

Učitelia a pedagógovia v menej rozvinutých regiónoch Slovenska majú príležitosť zúčastniť sa na školení o problémoch, s ktorými by sa mohli stretávať deti z rómskeho a znevýhodneného prostredia pri nástupe do materskej školy alebo základnej školy. Projekt je zameraný na udelenie osvedčení vyše 2-500 účastníkom a na navrhnutie odporúčaní pre zlepšenie vzdelávacieho systému.

► Duálne vzdelávanie

Štátny inštitút odborného vzdelávania zostavil systém „duálneho vzdelávania“, ktorý študentom umožňuje vykonávať učňovskú prípravu v profesionálnom prostredí. Do tejto operácie, ktorá vychádza z podobného modelu používaného v Rakúsku a Nemecku, sú zapojení zamestnávateľia z mnohých odborných oblastí. Cieľom operácie je do roku 2020 podporiť 12 000 študentov prostredníctvom 700 vyškolených inštruktorov.

ĎALŠIE INFORMÁCIE

Európska komisia, Štúdiá podporujúca hodnotenie podpory ESF pre oblasť vzdelávania a odbornej prípravy (tematický cieľ 10)

ESF na Slovensku: <https://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=397&langId=sk>

Webové sídlo ESF na Slovensku: <https://www.employment.gov.sk/sk/esf/programove-obdobie-2014-2020/>

